

Rapport Nuläge

**En nulägesrapport av årskurs 5 i Falkenberg
utifrån åtta skolbesök
Författare: Karin Delin och Helena Jonsson**

FALKENBERG
Hitta det här

Innehållsförteckning

Inledning	3
Tillvägagångssätt	5
<i>Uppdraget</i>	5
<i>Hur vi har arbetat</i>	5
Observationer	6
<i>Lärmiljö och arbetsformer</i>	6
<i>Bemötande och förväntningar</i>	7
<i>Att tänka vidare kring</i>	8
Undervisning och lärande	8
<i>Elevens planering</i>	9
<i>Reflektion</i>	11
<i>Lärstilar</i>	11
<i>Att tänka vidare kring</i>	12
Kompetens och kompetensutbyte	13
<i>Att tänka vidare kring</i>	14
Det pedagogiska ledarskapet	14
<i>Att tänka vidare kring</i>	16
Barn i behov av särskilt stöd	16
<i>Åtgärdsprogram</i>	17
<i>Att tänka vidare kring</i>	18
Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen och utvecklingssamtalet	18
<i>Kunskapsutveckling</i>	20
<i>Bedömning</i>	20
<i>Utvecklingssamtalet</i>	21
<i>Att tänka vidare kring</i>	22
Förbättringsområden enligt respondenterna	22
Slutord	24
Referenser	24
Bilaga 1. Öppna frågor elev	25
Bilaga 2. Öppna frågor pedagog	26
Bilaga 3. Öppna frågor specialpedagog	28
Bilaga 4. Öppna frågor rektor	29
Bilaga 5. Matris för åtgärdsprogram	31
Bilaga 6. Matris IUP och skriftliga omdömen	33

Rapport Nuläge

En nulägesrapport av årskurs 5 i Falkenberg utifrån åtta skolbesök

Inledning

Det pågår processer, utveckling och engagemanget är stort ute i Falkenbergs skolor, både hos elever och hos personal. På vissa håll drivs vissa frågor medan andra får stå tillbaka, och det säger sig självt att det inte är möjligt att köra på högsta växeln inom alla områden – samtidigt. Arbetet går i faser och ibland måste något område vila för att något annat är viktigast just då. Men en sak är säker – i Falkenbergs skolor är det aldrig stilla och arbetet rör sig alltid framåt!

Målet för alla barn och elever i Falkenbergs kommun är att de ska nå de nationella målen i alla ämnen. De ska dessutom få förutsättningarna att nå så höga resultat som möjligt. Under 2009 genomfördes studien *Konsten att nå resultat – erfarenheter från framgångsrika skolkommuner* av Sveriges kommuner och landsting (SKL). I denna nämns att en framgångsrik skolkommun känner till nuläge, vision och mål. Så vi börjar där, hur ser egentligen nuläget ut i Falkenbergs kommun? Det är vad denna rapport kommer att belysa.

För att bilda oss en uppfattning om nuläget har åtta grundskolor, årskurs 5, i kommunen besökts. Kartläggningen, som ligger till grund nulägesrapporten har genomförts av Karin Delin, kvalitetsstrateg, och Helena Jonsson, utredare, båda anställda på barn- och utbildningsförvaltningen i Falkenberg. Våra besök på skolorna är korta och utgörs av ögonblicksbilder, men vi har ändå sett värdet i de formella och informella mötena med elever, pedagoger och annan skolpersonal. Det har också varit intressant att få en bild av arbetsmiljö och gruppkonstellationer samt närvara vid det mänskliga mötet i klassrummet. Utifrån våra observationer, men i synnerhet utifrån våra intervjuer, vill vi lyfta framgångsfaktorer och funderingar kring elevers lärande. Förhoppningen är att kunna sprida goda exempel mellan olika klasser och skolor samt skapa ett slags avstamp för att tänka vidare kring vissa frågor som framkommit, och som kanske kan påverka elevers resultat.

Det har varit inspirerande och roligt att göra besöken ute i verksamheterna. Och vi har glädjen att meddela att vi genomgående har träffat på engagerad personal och elever vid våra besök i Falkenbergs skolor, år 5! Vi kan även konstatera att vi i har en lugn och fin arbetsmiljö på många skolor i vår kommun.

Eftersom alla branscher – inte minst skolvärlden – svänger sig med sina begrepp presenteras inledningsvis en liten ordlista, som förhoppningsvis kan vara till hjälp.

Ordlista

APT Arbetsplatsträff.

Auskultation. Att studera hur andra utövar ett yrke i utbildningssyfte.

Bedömningsmatrix Är en särskild form av underlag för bedömning av kvalitativa kunskaper. Den består ofta av ett rutsystem där nivåer av kunnande beskrivs. Den ena axeln utgörs av olika kvalitativa begrepp och den andra av nivåbeskrivningar.

Formativ bedömning Är den form av bedömning som har till syfte att forma inriktningen på elevens fortsatta lärande. Här används inte ett värderande språk, utan ett sakligt, för att beskriva vad eleven gjort och hur långt eleven kommit i sin utveckling i relation till uppställda mål.

IUP Individuell utvecklingsplan. Efter den 1 juli 2008 är IUP ett samlingsnamn för skriftliga omdömen och en framåtsyftande individuell utvecklingsplan.

Loggbok Någon form av bok i vilken man sparar sina reflektioner.

Lärmiljö Individer lär saker och ting på olika sätt. Skolans undervisning har av tradition utgått från att alla elevers optimala kunskapsinhämtning sker på samma sätt. Den inre skolmiljön ska förmedla samma kunskap på många olika sätt.

Uppnåendemål Beskriver tidsbestämda resultat – verbet i målformuleringen beskriver därför alltid ett tillstånd av något slag. Beskriver vilka kunskaper och färdigheter eleverna ska ha förvärvat vid olika tidpunkter – till exempel att de efter genomgången grundskola ”Behärskar det svenska språket och kan lyssna och läsa aktivt och uttrycka idéer i tal och skrift”.

Smartboard Interaktiv skrivtavla, whiteboard för digitala klassrum.

Strävansmål Beskriver en ständigt pågående process – verbet i målformuleringen uttrycker därför alltid en rörelse, till exempel utvecklar, lär sig o.s.v. Anger önskad inriktning på skolans arbete. Exempelvis ”Utvecklar nyfikenhet och lust att lära” och ”Lär sig kommunicera på främmande språk”.

Summativ bedömning Är den form av bedömning som innebär att elevens styrkor och svagheter summeras till ett sammanfattande omdöme, oftast i form av betyg eller poäng.

Tillvägagångssätt

Uppdraget

Barn- och utbildningsförvaltningen i Falkenberg har nyligen genomfört en omorganisation, som delvis grundar sig på Skolinspektionens rapport 2009 och Per Dahlöfs genomlysning av organisationen, 2008. Rapporterna visade bland annat på behov av tydlighet i ledning och styrning, att använda resurserna på ett bättre sätt, följa uppsatta mål samt förbättra resultat.

Ledningsgruppen, politiker, fackliga företrädare samt några rektorer på barn- och utbildningsförvaltningen i Falkenberg gjorde under oktober 2009 ett studiebesök i Haninge kommun, för att studera kommunens arbete med budget i balans och att fler elever som når sina mål. Gruppen, med namnet Framtidsgruppen, träffades senare vid några tillfällen och diskuterade möjligheter till utveckling i Falkenbergs kommun. Framtidsgruppen formulerade uppdraget att utföra en kartläggning för att få en gemensam bild av arbetet i Falkenbergs skolor. Kartläggningen skulle genomföras under våren 2010 och resultera i en rapport.

Hur vi har arbetat

Kartläggningens urval avgränsades till årskurs 5 i grundskolan, ibland i ålderhomogena grupper och ibland i åldersblandade. De skolor som är med i kartläggningen har valts ut genom att se på vilka resultat eleverna i skolår 5 hade på de nationella proven 2009. Några av de aktuella skolorna har en hög andel elever som nått kravnivån i förhållande till rikssnittet och några har en lägre andel. Resultaten mellan skolorna kan skilja mellan 50 procent som når kravnivån upp till 100 procent. Vidare har hänsyn tagits till om skolan är lokaliserad till centrum eller landsorten samt om det finns en eller flera klass i åldersgruppen. Följande skolor har deltagit i kartläggningen/nulägesbeskrivningen:

- Fajansskolan
- Hertingskolan
- Hjortsbergsskolan
- Långåsskolan
- Skogstorpsskolan
- Söderskolan
- Årstadskolan
- Älvseredsskolan

Vi har fått ett mycket bra mottagande på skolorna. Pedagoger har uttryckt att det är roligt att ”någon ser vår verksamhet i klassrummet” och eleverna har varit nyfikna på vårt besök. Andra skolor som inte deltagit i kartläggningen har efterfrågat besök. Besöken har ägt rum från skolstart på morgonen och över lunch, med observationer i klassrummet och angränsande lokaler. Vid observationerna har vi tittat på lärandemiljö, ledarskap, arbetssätt, planering, arbetsmaterial, bemötande, förväntningar, engagemang m.m. Besöken har också dokumenterats med kamera.

Intervjuer har genomförts med två elever, två klasslärare (i första hand de som har år 5, men i de fall det inte funnits två parallellklasser har pedagog för år 3 eller 4 intervjuats), en specialpedagog och en rektor på varje skola. Det totala antalet intervjuade är följaktligen sexton elever, femton pedagoger (en var sjuk vid besökstillfället), sju specialpedagoger och sju rektorer. Anledningen till att antalet är sju rektorer och specialpedagoger är att Söderskolan och Årstadskolan har samma rektor och specialpedagog. Vi har därför valt att slå ihop dessa intervjuer. Alla intervjuer har standardiserade frågor, likartade för de olika grupperna. Intervjufrå-

gorna till eleverna har uppfattats som väldigt svåra, men vi har ändå – utifrån frågorna – kunnat föra ett samtal om skolan där många kloka tankar har kommit fram. En intervjumall, med möjlighet till följdfrågor och kompletteringar, för respektive grupp har använts. Intervjufrågorna för de olika grupperna finns som bilagor i slutet av rapporten.

Från varje skola har vi begärt in fem oidentifierade (anonyma) åtgärdsprogram. Dessa har analyserats utifrån en bedömningsmall, som också återfinns som bilaga. Samma sak har gjorts med fem IUP:er med skriftliga omdömen. De skriftliga omdömena har valts ut slumpvis ur det digitala verktyget Unikum.

Observationer

Lärmiljö och arbetsformer

På de åtta skolor som har besökts skiljer sig lärmiljön åt. Överlag finns det fina utemiljöer på skolorna men invändigt är skillnaderna större. Det finns skillnader från extremt slitet till mycket välbehållet, sliten inredning med inslag av loppissoffor till enbart pedagogisk inredning av god kvalitet, från svart tavla eller gammal sliten whiteboard till välhållna whiteboards och smartboards, från trånga och överbelamrade klassrum med dålig ventilation till luftiga och omsorgsfullt inredda klassrum, från i princip obefintlig tillgång till grupprum eller liknande till god möjlighet till grupprum eller lokaler för att kunna dela klass eller jobba mer avskilt.

Det utbildningsmaterial vi har sett är i huvudsak traditionellt, ibland gammalt, ibland nytt och ibland egenkomponerat. Något som slagit oss är hur viktigt det är att exponera de olika utbildningsmaterialen. Vi har sett exempel på väldigt röriga miljöer där utbildningsmaterial och läromedel ligger intryckta i olika hyllor, men även miljöer där materialen exponeras på ett tilltalande sätt.

Gemensamt för alla klasser vi besökte var att datorer inte användes i särskilt hög grad. Viktigt att poängtera i sammanhanget är att vår beskrivning är ögonblicksbilder från våra besök och inte en generell bild av all skolverksamhet i Falkenbergs kommun. På skolor som ingår i kartläggningen vet vi att datorerna används flitigt – ett par skolor har exempelvis digitala portfolios – men det var inget vi såg just när vi gjorde våra besök. Alla skolor uppgav dock att det fanns datorer, men att det fanns problem med att de krånglade och att man ibland inte hade råd eller tid att serva dem. Några skolor hade ett antal datorer framställda i klassrummet och där pedagogiska program användes, men i många fall handlade det mest om att renskriva berättelser eller använda datorerna vid enstaka tillfällen.

Verktyget smartboard är nytt och har stora möjligheter att utveckla lärmiljön i klassrummet. Det fordras dock utbildning för personalen i användandet av verktyget, vilket kommunens IT-pedagoger har med i sin planering.

Under våra besök har vi deltagit i ett antal engelsklektioner och här varierar det om läraren talar engelska eller svenska på lektionen. Skolinspektionen har nyligen genomfört en granskning av undervisningen i moderna språk på 40 grundskolor i 35 kommuner. Studien visar att både lärare och elever mest talar svenska på lektionerna. Detta leder till att eleven inte får tillräckliga möjligheter till övning i att uppfatta och tala det språk de ska lära sig, trots att ett av målen med undervisningen är att eleverna ska utveckla sin kommunikativa förmåga.

Storleken på klass varierar, liksom antalet pedagoger i gruppen. Ibland samarbetar två klasslärare kring sina klasser. Var och en ansvarar för de ämnen de behärskar bäst; exempelvis tar den ena all svenska och den andra all matematik. Detta är en styrka både när det gäller planering, bedömning och fördjupning. När det gäller gruppsammansättning är trenden att gå allt mer mot åldershomogena grupper. Många nivåindelar klasserna och det finns många önskemål om att nivågruppera ännu mer.

Vid ett klassrumsbesök, där det rådde mycket lugn arbetsmiljö och effektiviteten var hög, uppmärksammade vi det enkla lilla tillvägagångssättet att vid arbete skriva upp sitt namn på tavlan, så att pedagogen kan hjälpa till i tur och ordning. När pedagogen hade hjälpt en elev gick han fram och suddade på tavlan och började hjälpa nästa elev på tur. De elever som väntade kunde lugnt jobba vidare med något annat och utan att lägga all energi på att få pedagogens uppmärksamhet, något vi såg vara fallet i andra klassrum.

Bemötande och förväntningar

Vid våra skol- och klassrumsbesök har vi sett ett respektfullt bemötande och engagemang från både elever och pedagoger men vi vet – och påpekar igen – att det vi har sett utgörs av ögonblicksbilder.

Jag tycker att skolmaten kan förbättras. Förut hade vi en tant som nu har gått i pension – då var det bättre. Nu kan jag säga "Tack för maten" och då svarar inte hon (måltidspersonal, vår anteckning) inte ens.

Kan det vara så, att det vi ofta hör "skolmaten är dålig" står för något annat än vad som sägs? Om man tänker efter, så är det lite speciellt vid matsituationen på skolan till skillnad från övriga skoldagen – barnen står i kö, det är ganska tydliga rutiner som alla "måste" rätta sig efter, eleven kanske inte känner personalen o.s.v. Om en elev "anstränger sig", som ovan, och tackar för maten och inte blir besvarad, så handlar det kanske om bemötande, som kanske eleven inte kan sätta ord på.

I Skolverkets forskningsöversikt *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola*, framhålls att höga förväntningar på skolans resultat är en förutsättning för att nå framgång. Det handlar då inte bara om att lärare ska ha höga förväntningar på eleverna, utan det omfattar hela organisationen. Alla – elever, lärare, tjänstemän och politiker har höga förväntningar på varandra. Utifrån våra observationer tycker vi att det är svårt att avgöra hur höga förväntningarna på eleverna är, men detta är något förvaltningen kan lyfta i olika grupper som arbetslag, rektorsgrupp, ledningsgrupp m.m.

I likhet med Skolverkets resultat (Attitydundersökning bland elever från årskurs 4 till gymnasiet, utförd 2010) är elevernas bild av skolan ljus. Flertalet elever trivs med sin skola, sina lärare och kompisar, och när vi ställde frågan kring vad eleverna tycker kan förbättras fick vi inte in många förslag.

Att tänka vidare kring

- Det finns goda lärmiljöer i Falkenbergs skolor. Hur kan *alla* elever få tillgång en stimulerande lärmiljö?
- Vi har elever som trivs bra i skolan. Hur gör vi för att ta reda på varför de trivs bra för att få ännu fler att göra det?
- Vi har goda exempel på där organisationen i klassrummet och på skolan fungerar bra. Hur lyfter vi fram de goda exemplen och låter dem spridas?

Undervisning och lärande

Elever, pedagoger, specialpedagoger och rektorer har fått frågan hur de arbetar för att lyckas nå de nationella målen.

Eleverna

De vanligaste svaren bland eleverna är att de tränar och jobbar med det läraren säger att de ska göra. Övning inför nationella prov och att öva på gamla nationella prov är också vanliga svar. Några elever berättar att målen finns upphängda på väggarna och att man ibland tar fram dem och talar om dem. När det gäller hur kända målen är har vi fått varierande svar från "Jag kan inget om mål" till "Alla jobbar där de är och har egna mål för att uppnå de nationella. Det finns pärmar med uppgifter, som vi kan använda som träning för att nå målen."

Pedagogerna

Samtliga pedagoger i kartläggningen verkar eniga om att det finns en större medvetenhet om målen nu än tidigare, inte minst med hjälp av de individuella utvecklingsplanerna.

Vi har koll på målen där matte och engelska och svenska är mer omhuldade och nu för tiden också allt mer av de andra ämnena. Vi pedagoger skriver och konkretiserar tillsammans. Vi har gjort tabeller där vi prickar av listor och diagnoser. Bestämmer mål till IUPn, och för att de ska nå dessa mål har vi ett pass varannan vecka som heter Målpass, där man klistrar in sina mål och jobbar med dem. För detta har vi utarbetat pärmar.

Som svar på frågan om hur de arbetar för att deras elever ska lyckas nå målen anger lärarna att de visar målen på väggarna och plockar fram och förklarar vad de innebär. En pedagog framhåller vikten av att utgå från varje elev och se vad som behövs. Pedagogerna uppger att de pratar om målen ofta och mycket och ändå är det förhållandevis få elever av de vi tillfrågat som upplever att de känner till så mycket om målen. Eleverna verkar ha en stor tilltro till läraren och att denne undervisar i rätt saker.

Några pedagoger går mer ingående in på vilka moment de arbetar med och hur detta görs, exempelvis lästräning, skrivprocess o.s.v. Några pedagoger nämner att man blir bättre och bättre med åren och att resultaten på elevernas nationella prov höjs i takt med att man har jobbat i flera år och vet hur man ska förbereda eleverna. Andra arbetsformer som nämns som lyckosamma är att arbeta med de estetiska ämnena för att nå kunskaperna, använda olika lärostilar och variera arbetsätt, arbeta både i grupp och enskilt, försöka hitta varje elevs nivå och jobba så individuellt som möjligt utan att eleven blir lämnad åt sig själv.

På en skola vi besökte mötte vi ett framgångsrikt koncept när det gäller läsinläring. För att räknas som "färdig läsare" skulle eleven klarar av att läsa 100 ord i minuten (= måttet för att

klara en textad film). De som inte klarade detta hade extra läsning i sin planering. Pedagoger utförde systematisk kontroll på elevernas läshastighet, en gång per månad, till dess att eleven nått målet.

Specialpedagogerna

Skolans uppgift är att lyfta fram vad eleven är duktig på och bygga vidare på det för att eleven ska nå de nationella målen. Specialpedagogerna arbetar övergripande på skolan med att utveckla lärmiljön, kartlägga elever och hjälper läraren att upprätta åtgärdsprogram. De ska stödja klassläraren i att göra en så bra situation för alla på skolan. Många elever får stöd via datorprogram som t.ex. Lexia och dessa träningsprogram anpassar specialpedagogen efter elevens behov. I kartläggningen används tester, för att synliggöra vilka extra behov eleven har för att nå målen.

De elever som får extra stöd av specialpedagogen får också detta vid nationella prov t.ex. sitta avskilt, hjälp till att läsa, bekräftelse efter uppgifter för att komma vidare, anpassning av miljö och ibland ha specialpedagogen som "sekreterare". Eleverna ska ha samma stöd vid prov som i det vanliga arbetet (inom givna riktlinjer).

Rektorerna

Rektorerna skiljer sig inte mycket från pedagogernas svar på frågan om hur man arbetar för att lyckas nå de nationella målen. Att det är viktigt att vara tidigt ute med åtgärdsprogram är självklart även för rektorerna, och de håller med om att det aldrig har varit tydligare än nu vad som står i målen. Några ställer sig dock frågan om skolan ger eleverna rätt förutsättningar för nå måluppfyllelse. Ett par rektorer visar sin oro över att läroböckerna styr för mycket och arbetar med att göra tankevändor hos pedagogerna. Vidare menar de att det är viktigt att följa upp så att pedagogerna har de nationella målen som underlag och inte läroböckerna.

Fler rektorer än pedagoger lyfter fram vikten av att utforma tydliga skriftliga omdömen. Att det råder ett gott klimat mellan pedagogerna och att rektor har en öppen och levande pedagogisk dialog är också viktigt.

En rektor uppger att pedagog och rektor tillsammans analyserar nationella prov och även om bara en har sagt det, så är det med all säkerhet så att fler gör det. Vikten av att följa upp och ta reda på hur det går bör starkt lyftas upp som en viktig del i skolans arbete. Detta är också ett kännetecken i framgångsrika skolkommuner. Med detta menar SKL att det finns dels en uppföljning av kunskapsresultat, dels en uppföljning av "mjukare" värden och att dessa sedan ligger till grund för skolutveckling.

Elevers planering

Eleverna

Vissa elever som vi har intervjuat har aldrig arbetat med egen planering, utan de följer genomgångarna och gör sedan som läraren säger. Sedan finns det elever som i mindre eller större utsträckning planerar delar av sitt arbete själva och för många elever passar det utmärkt att planera själv. "Förr arbetade vi med egen planeringsbok, men det var svårt för jag glömde att planera", säger en elev som säkert tillhör den kategorin som inte kan/passar för att arbeta med egen planering. För det finns både och, men trenden pekar åt att alltmer av elevens egen planering och "eget arbete" försvinner.

Pedagogerna

Intervjusvaren från pedagogerna visar på att det vanliga är just att mer och mer går ifrån att eleven planerar sitt arbete själv. Flera pedagoger nämner att de kom fram till att många barn förlorade på att planera själva. Både pedagoger och elever medger att det fungerar bättre när det är mer styrt från pedagogens sida. En pedagog uppskattade det till att cirka en fjärdedel av klassen brukade klara egen planering bra, men att det var svårt för de övriga. Till vissa delar planerar eleverna ibland själva men då i dialog med en lärare som sätter ramen. ”Egen planering kan passa in i vissa delar, men det ska inte vara så mycket eget arbete som det var ett tag”, resonerar en pedagog.

Det vanligaste är att varje elev har dels en gemensam, dels en individuell veckoplanering, som inleds på måndagen och avslutas med någon form av reflektion, loggboksskrivande eller utvärdering i slutet av veckan. Vanligt förekommande är att veckoplaneringen finns på tavlan; det är läraren som planerar och eleverna skriver in det i sina planeringsböcker.

Ett annat vanligt arbetssätt är att alla arbetar gemensamt och utöver det ges individuella uppgifter till dem som behöver.

*Jag planerar utifrån den elev som har störst behov, så att alla kan hänga med.
Sen planerar jag extra för dem som går fram fortare.*

En lärare gör så att hon gemensamt med klassen kommer överens om vad som ska göras och därefter delas eleverna in i lämpliga grupper, där det är genomgång i någon grupp och att de jobbar själva i en annan. Det här arbetssättet poängterar läraren är ett framgångsrikt koncept, eftersom det kan vara svårt med gemensamma genomgångar i en 3-5:a.

Specialpedagogerna

Specialpedagogerna lägger upp elevens planering tillsammans med klasslärare, förälder och elev. Man jobbar utifrån åtgärdsprogram och så konkreta mål som möjligt. Det förekommer att test utförs för att hitta ”området” där eleven behöver stöd och samarbete med externa enheter förekommer. En viktig del i specialpedagogernas arbete är också att stödja pedagogerna i deras planering av undervisningen, exempelvis med sådant som har med lärmiljö och kompensatoriska hjälpmedel att göra. Arbetet med planering varierar beroende på om man jobbar inkluderande eller exkluderande. Ett exempel på inkluderande arbetssätt kan ses i följande citat:

Klassläraren planerar alltid; eleven tillhör klassen. Jag tittar på planeringen, stryker och lägger till efter elevens behov.

Rektorena

En rektor säger att matrisarbetet och den pedagogiska planeringen leder till konkretisering av planeringen för eleverna. Deras individuella planering finns i IUP:n, något som endast rektorer nämner i sammanhanget. Pedagoger och elever talar mer om planeringsböcker, veckoplanering på tavlan och den mer konkreta planeringen de jobbar efter. Skolan bör utgå från gruppnivå för att nå målen och därefter individualisera för varje elev.

Reflektion

Eleverna

På frågan om eleven reflekterar över sitt eget lärande har vi fått ganska varierande svar; några svarar blankt nej, några svarar kanske eller jag tror det, och andra säger att de tränar mycket och att de reflekterar över det de läser. Två elever säger att de reflekterar mycket över hur de har utvecklats genom att titta i sina portfolios. Det ämne som oftast nämnts gällande reflektion är matematiken; det eleverna förklarar är att man ofta behöver hjälp för att komma vidare.

Jag är bra på höga gångertal, men inte de lägre. Det funderar jag mycket på.

Pedagogerna

Flertalet pedagoger säger att eleverna får tillfälle att reflektera, eller att de tränas i att reflektera, någon gång varje vecka. Det handlar då till exempel om att utvärdera arbetet efter ett moment, men det kan även handla om att skriva i loggböcker eller att eleverna hjälper till att skriva veckobreven hem till föräldrarna. Några lärare säger att eleverna är omedvetna om att de reflekterar.

Själva uppger pedagogerna att de reflekterar mycket, förutom två som säger att det är omöjligt att hinna, och en säger att man reflekterade mer när man var nyutbildad. Mycket av reflektionerna kretsar kring hur de kunde ha gjort annorlunda och varför det ena eller det andra sättet lyckades bättre, varför något moment tog dubbelt så lång tid som planerat o.s.v. Ett par pedagoger lyfter fram vikten av att ha lärarstudenter knutna till klassen, att detta leder till mycket reflektion! En pedagog funderar över hur man kan vara helt såld på ett arbetssätt för att några år efter tycka det rakt motsatta, vilket är en intressant tanke. Fortbildning får också pedagogerna att reflektera.

Specialpedagogerna

Specialpedagogerna skiljer sig inte så mycket i svaren från övriga pedagoger, förutom att de nämner läromedel som något att reflektera över och att de reflekterar i samarbete med elever och kolleger.

Rektorer

Samtliga rektorer uppger att de reflekterar och många är inne på tanken att man aldrig blir fullärd.

Loggböckerna verkar ha spelat ut sin roll och tycks användas i allt mindre utsträckning. Istället hålls olika typer av muntlig utvärdering och reflektion över lärandet. En rektor har tankar om att man borde systematisera detta mer, att ha en modell så att eleverna blir vana och att det blir en grund för vidare planering. ”Det är inget fel att utvärdera och reflektera muntligt, men viktigt att dokumentera!”, säger samma rektor.

Lärstilar

Eleverna

Av sexton tillfrågade elever svarar åtta blankt nej på frågan om pedagogen tar hänsyn till elevens intresse i undervisningen, sex elever svarar att det sker i liten eller viss mån och av dessa anger två elever att detta sker i idrotten och resterande vid eget val och slutligen svarar två elever ja på frågan. I Helene Elvstrands uppsats *Delaktighet i skolans vardagsarbete* menar författaren att om man verkligen lyssnar på elever och anpassar undervisningen, så vinner

man både att de känner mer lust och lär sig mer samt att läraren får ta del av viktiga erfarenheter hos eleven. Detta är något vi i skolan kan bli bättre på.

På frågan om huruvida eleverna får arbeta olika beroende på hur de lär svarar sex nej på frågan, och av dessa säger två elever att alla arbetar i samma bok och med samma saker för att alla ska vara på samma nivå. Resterande elever säger att de får jobba olika beroende på hur de lär, då mest i svenska och matematik, men det är mest exempel på om de får sitta ihop eller inte eller att man får gå undan och sitta för sig själv i något ämne.

Pedagogerna

Samtliga pedagoger säger att de försöker se till elevernas intresse, men att det är beroende på ämne och alla tillägger att man kan bli bättre på det. Enklarest att tillgodose elevens intressen är det när det gäller elevens val och fördjupningsarbeten. För elever som är ”svårstartade” är det extra viktigt att utgå från intressen, säger någon. En pedagog lyfter fram faran med alltför lustfyllt lärande och tänker på att lärarens uppdrag också är att bredda elevens kunskaper.

På frågan om eleverna får arbeta olika beroende hur de lär svarar alla att elevernas egna idéer på olika arbetssätt alltid bejakas. Detta kunde vi också se vid klassrumsbesöken. Oftast handlar det om att någon elev behöver arbeta mer praktiskt, enskilt eller vid datorn. En pedagog berättar att de har haft dagar på skolan när eleverna har fått välja olika salar där det spelas musik i en, tyst i en annan och en tredje sal är ämnad för diskussion. Dessa dagar har uppskattats av både elever och personal, men pedagogen säger att det inte hade fungerat om det hade varit så alltid. Någon tar upp att de jobbar med att variera arbetssätten i hela gruppen; då gynnar det alla någon gång.

Specialpedagogerna

Specialpedagogerna har större möjligheter att tillgodose elevernas intressen och samtliga anger att eleverna får arbeta olika beroende på hur de lär.

Rektorerna

Rektorers uppfattning kring frågan om i vilken grad intressen och lärostilar tillgodoses är att det beror helt på vilken pedagog och vilket ämne det gäller. Precis som pedagogerna är också rektorerna eniga om att det är ett område som säkert kan förbättras. Utvecklingsområden som nämns är utomhusmatematik och digitala klassrum. En rektor nämner också att lärmiljöer och arbetssätt ligger med som lönekriterier i årets lönesättning.

Att tänka vidare kring

- Vi har många skickliga pedagoger i organisationen. Hur lyfter vi fram dessa och sprider deras arbetssätt?
- Vissa lärare och pedagoger och rektorer jobbar bra med resultatuppföljning. Vi har mött framgångsrika arbetssätt gällande exempelvis läsutveckling. Hur sprider vi framgångsrika arbetssätt?
- En skola uppger att de har höga resultat i momentet ”Tala” i de nationella proven. De menar att en bidragande orsak till detta är att de tagit in IT-pedagogerna. Hur nyttjar vi de resurspersoner och de hjälpmedel som finns att tillgå?
- Använda elevens intresse i skolans arbete.

Kompetens och kompetensutbyte

Pedagoger i Falkenberg har en hög formell kompetens med ett fåtal frågetecken och då oftast i samband med hemkunskap och musik. I de fall då formell kompetens saknas i något ämne försöker man byta klass i möjligaste utsträckning, men vår bedömning är att man kan jobba ännu mer aktivt för att få rätt kompetens till alla elever.

Inom F-5 kombinerar vi så att vissa pedagoger bara jobbar med matematik eller svenska för att kunna gå in på djupet i vissa ämnen. Detta är bra för eleverna och leder till fördjupning för både pedagoger och elever och förmodligen höjda resultat för eleverna.

Pedagogerna

Flertalet pedagoger i kommunen anser att de har möjlighet att dela med sig av sin kunskap/kompetens och erfarenhet på ett eller annat sätt. Det vanligaste är att detta sker antingen årskursvis, i arbetslaget, eller i utvecklingsgrupper. En lärare säger att det sker mycket utbyte just med samma årskurser men alldeles för lite mot de yngre åldrarna. Flera pedagoger efterlyser mer tid till gemensam pedagogisk planering. Många pedagoger uppger att de använder sig av samma material.

Varje intervjuad lärare är mycket positivt inställd till auskultation och menar att det skulle vara väldigt givande, men att det måste ske i organiserad form.

Det funkar inte för vem ska då ta min klass? Men vi har efterlyst det och önskar det!. Det är verkligen en skolutvecklingsfråga!

Förr fanns det pedagogiska träffar (årskursvis) i kommunen och de var verkligen jättebra!

En pedagog säger att de har mycket stort utbyte av varandras kompetenser i arbetslaget och att de byter elever mycket med varandra. Några belyser det positiva med att planera temaarbeten ihop, vilket leder till både insyn och tillvaratagande av varandras kompetenser. Någon nämner även att de bedömer temaarbeten tillsammans i de individuella utvecklingsplanerna. Några lärare påtalar bristen av ämneskonferenser och utbyte i språk.

Det uppges av förklarliga skäl att det är svårare att dela med sig av sin kompetens på små enparallelliga skolor på grund av att man inte har någon att sprida till och att det dessutom saknas gemensam tid. På flerparallelliga skolor däremot har vi fått signaler som: ”Det har blivit mycket bättre utbyte av kompetens nu när vi jobbar i homogena åldersgrupper och får paralleller att utbyta erfarenheter med, både kompetens- och ämnesmässigt.”

Ett konkret förslag på kompetensutveckling för Falkenberg får vi från en pedagog, som säger att vi borde använda äldre lärare som mentorer och erbjuda lägre tjänstgöring i klass, så att de får möjlighet att dela med sig av sina kunskaper.

Specialpedagogerna

Specialpedagogerna har ju en mer konsultativ roll än klassläraren och det är därför en mer självklar del i deras uppdrag att dela med sig av sin kompetens och erfarenhet till övriga på skolan, både enskilt och i arbetslag. Specialpedagogerna berättar hur de tänker, vad de ser, ger förslag på läromedel etc. och de tycker att de kan lära av varandra i utvecklingsgrupper och på

APT. En specialpedagog nämner dock att det är svårare att dela med sig av sin kompetens nu på grund av tidsbrist.

Rektorerna

Alla rektorer berättar att de själva gör besök i klasserna, men många önskar att de kunde göra det i ännu större utsträckning. De ställer sig positiva till att lärare auskulterar hos varandra och svarar ja om någon kommer och frågar. Flera av rektorerna berättar att det för ett antal år sedan funnits olika auskultationsprojekt, som de alla minns som positiva.

Ett exempel på tillvaratagande av kompetens fick vi från en rektor:

Vi har varit noga med att ta vara på kompetens som kommer att förloras vid pensionsavgångar. Den gamla läs- och skrivinläringen finns inte alls på samma sätt i de nyare lärarutbildningarna. Vi anordnade studiecirkel i läs- och skrivinläring i samband med att en duktig pedagog skulle pensioneras.

Att tänka vidare kring

- Vi har engagerade rektorer och lärare som vill dela med sig, ha insyn hos varandra och lära av andra. Kan karriärs- och utvecklingstjänster upprättas?
- Både pedagoger och rektorer tilltalas av tanken att auskultera mer. Finns möjligheten och i så fall, hur kan det organiseras?
- Goda förslag på upprättande av nätverk och andra möjligheter till att dela med sig av och bevara kompetens i organisationen ges. Vilka möjligheter finns?
- Rätt kompetens på rätt plats! (lättare på flerparallelliga skolor)
- Samarbete mellan skolor, i synnerhet för de små skolorna.
- Materialutbyte. Är det möjligt att alla pedagoger i Falkenbergsskolor kan utbyta material i digital bank?

Det pedagogiska ledarskapet

Till samtliga pedagoger ställdes frågan ”Vilket pedagogiskt ledarskap anser du behövs för att klara ditt uppdrag?” och rektorerna i sin tur fick svara på frågan ”Vilket pedagogiskt ledarskap anser du behövs för att pedagogen ska klara sitt uppdrag? Till eleverna ställde vi ingen fråga om ledarskapet utan vi undrade bara om de visste vem deras rektor var och svaret blev att 13 av 16 elever vet vad rektorn på skolan heter, två vet inte alls och en vet vem han är (vi fick en mycket tydlig beskrivning) men kunde bara inte komma ihåg namnet.

Pedagogerna

Pedagogerna behöver närvarande och insatta ledare, som känner till både elever och personal väl. Rektors fysiska närvaro och att de är synliga i verksamheten bedöms som oerhört viktigt. Vikten av tydliga ledare tar i princip samtliga pedagoger upp. Rektorerna ska även vara insatta i arbetsplaner, åtgärdsprogram och ge feedback på pedagogernas arbete. Att vara lyhörd och att kunna lyssna bedöms vara ytterligare viktiga egenskaper. Pedagogerna vill kunna ha sin rektor som bollplank, exempelvis för att diskutera hur man jobbar och tillsammans se möjliga förändringar, de vill att rektorerna ska delta på lektioner, diskutera pedagogiska frågor och stödinsatser, synliggöra skolans pedagogik, ge stöd i det ”svåra samtalet” samt ha mod att ta beslut. Ett par pedagoger nämner också att de vill att rektorerna ska skydda dem för att saker och ting inte ska förändras hela tiden, inte hoppa från det ena till det andra utan ge dem en chans att bli färdiga med ett projekt innan nästa börjar.

Några röster om det pedagogiska ledarskapet:

Rektorerna måste ha insyn i det vi gör och veta vad vi gör, hur vi jobbar och hur arbetssituationen är.

Vi behöver ett varaktigt ledarskap. Jag har haft sex rektorer på åtta år

Det är självklart att rektor ska vara pedagogisk ledare, men jag har knappast sett det under mina 25 år – de blir administratörer. Rektorerna sköter allt idag och det är inte bra.

Viktigt med en ledare som pushar oss framåt, som kommer med information och nyheter som rör skolvärlden.

Vi vill ha en pedagogisk ledare – förr var det mer så.

Specialpedagogerna

Speciallärarna skiljer sig inte från övriga pedagoger i frågan om vad de behöver för pedagogisk ledare. En önskan som kom från en specialpedagog är intressant:

Jag skulle önska en del uppdrag direkt från rektor, t ex hur en pedagog arbetar i en klass, man kan bli "hemmablind" som pedagog.

Rektorerna

För att pedagogerna ska klara sitt uppdrag anser rektorerna att de måste:

- Vara en nära ledare som är tillräckligt mycket i verksamheten för att se pedagoger och elever interagera och kunna ge feedback på det, samla ihop dessa intryck och föra organisationen framåt.
- Se pedagogen och bekräfta. Vara tydlig och visa vad man vill.
- Ge feedback
- Kunna vara nära verkligheten; det jag talar om måste jag även kunna se.
- Ställa upp vid det svåra samtalet
- Veta vad som är på gång (hänga med i forskning m.m. och sprida detta)
- Följa och analysera resultat, identifiera var vi själva befinner oss och jobba utifrån det, utan att glömma av mjukare värden som bemötande, skapande o.s.v.
- Gå i bräsch för pedagogisk diskussion och hålla den levande.
- Hjälpa pedagogerna att prioritera.
- Hjälpa till att peka på det positiva hos vissa barn och utgå från det.
- Organisera olika forum, både på enskild-, grupp-, och organisationsnivå.
- Jobba utifrån ett demokratiskt ledarskap och ett coachande ledarskap.
- Hitta ett sätt där lärare och elever hittar sina ansvar
- Vara en förebild och vara engagerad.
- Vara nyfiken på lärande.
- Se till att personalen har roligt.
- Vara ifrågasättande.
- Ha tilltro att kompetensen finns och att alla vill; om det inte skulle vara på det viset så rör det sig om ett undantag.
- Skapa en skola som strävar åt samma håll.

- Lära utifrån det man har och där man är.

Att tänka vidare kring

- Det rektorerna anser vara deras viktigaste insatser och egenskaper överensstämmer med vad pedagogerna vill ha. Vi har kompetenta rektorer i vår organisation. Frågan är om de får förutsättningar att utföra sitt uppdrag?

Barn i behov av särskilt stöd

Gemensamt för framgångsrika skolkommuner är ett inkluderande förhållningssätt, där det särskilda stödet främst ges i klassrummet. Under våra besök i Falkenbergs skolor har vi sett exempel på både inkludering och exkludering, men viljan och tanken är att arbeta så inkluderande som möjligt.

Eleverna

Samtliga elever tycker att skolan kan möta både de elever som behöver mer stöd och hjälp och de som behöver mer utmaning. I intervjuerna framkommer att elever ser det naturligt att vissa elever får olika former av extra stöd.

Pedagogerna

Tolv av de femton pedagoger vi har intervjuat tycker att de kan möta alla elever, d.v.s. både de som av olika anledningar har svårare att nå de nationella målen och de som behöver större utmaningar. När det gäller att kunskapsmässigt möta olika nivåer och behov känner de sig rustade, men flera nämner att det svåraste är att ta hand om de utåtagerande eleverna.

Specialpedagogerna

I vår kartläggning framkommer det att specialpedagogerna arbetar både konsultativt och direkt med elever i mindre grupp eller enskilt. Skolorna har en elevhälsoplan, mer eller mindre aktuell, med kontinuerliga möten. Flera specialpedagoger berättar om tydliga rutiner kring elevärenden från blankett till elevhälsoteam och åtgärder. Specialpedagogens kartläggning är till för att hjälpa lärare i stödet till eleven samt att fånga elever tidigt. Flera specialpedagoger påpekar att pedagogerna behöver mycket stöd i att sätta upp åtgärdsprogram.

Elevehälsan börjar i klassrummet och arbetet ska vara förebyggande.

Specialpedagoger ger konsultativt stöd i undervisningen och handledning.

Jag kan berätta hur jag tänker och vad jag ser. Jag kan ge förslag på läromedel t.ex. byta bok.

Specialpedagoger ser förbättringsområden i att arbeta mer i grupp, information och kunskap i datorstöd samt ökad kompetens i hur de kan stödja vid nationella prov.

Alla har inte samma förutsättningar, men det är vår uppgift att fylla i.

Rektorerna

Den rådande uppfattningen är att skolan kan möta alla elever, men olika bra och ibland i för liten omfattning. Strävan i arbetssätt går alltmer mot inkludering. Flera är inne på att man kan

komma väldigt långt med varje elev, men att vi då måste skapa fler lärmiljöer, exempelvis klarar en del elever bara små grupper och väldigt styrd undervisning etc.

Åtgärdsprogram

Alla skolor som vi besökt har på vår begäran skickat in oidentifierade åtgärdsprogram. Det inkom åtgärdsprogram och uppföljning/utvärdering för 35 elever. Vi har granskat och analyserat dessa program efter ett analyschema, se bilaga 5. Analyschemat är utformat utifrån en nationell kartläggning av åtgärdsprogram som gjorts på uppdrag av Skolverket.

Alla elever har en individuell utvecklingsplan. Den individuella utvecklingsplanen ersätter inte åtgärdsprogrammet. Så snart det framkommer att en elev behöver särskilt stöd ska behovet utredas och ett åtgärdsprogram upprättas. Elev, vårdnadshavare, pedagog/er och rektor ska vara delaktiga i upprättandet av ett sådant program, där kortsiktiga och långsiktiga mål tas fram. Åtgärder ska beskrivas på organisations-, grupp- och individnivå.

Långsiktiga åtgärden finns i de flesta program, men i 17 av de 35 programmen saknas helt eller delvis kortsiktiga mål. Med kortsiktiga mål menas att de ska uppnås inom en månad. I alla de åtgärdsprogrammen, som vi har granskat, görs problembeskrivningar på individnivå. Många har också med gruppnivå, men endast i några enstaka fall görs även problembeskrivningar på organisationsnivå.

Språket i åtgärdsprogrammen kan bedömas som lättillgängligt, förutom några "skolord" som t.ex. "blå kurs i matte", "lilla plus och minus", "tvillingar", som kan vara svårförståligt för den oinvidige.

I och med att de inskickade programmen är oidentifierade kan vi inte utläsa om alla elev, vårdnadshavare, pedagog och/eller rektor har undertecknat att de varit delaktiga i upprättandet av programmet.

I några av programmen är uppföljningstillfälle angivet i datum och tid. Uppföljningen och utvärderingen har dokumenterats.

I några få åtgärdsprogram beskrivs att pedagogiska utredningar (test) som gjorts. I övriga framkommer ingen information om att systematisk utredning är genomförd.

Läs- och skrivproblem är vanligast i vår kartläggning av åtgärdsprogram, närmare bestämt 20 av 35. I elva åtgärdsprogram handlar det om socioemotionella problem och koncentrations-svårigheter, som t.ex. "arbetet i klassrummet går trögt ibland, NN tröttnar", "svårt att koncentrera", behov av "trygghet, struktur, förberedelse, små förändringar", "att han rätt ofta är trotsig i sitt uppträdande sig i klassrummet" och mål som "NN ska komma till skolan".

I alla åtgärdsprogram lyftes elevens starka sidor fram, oftast av social karaktär. I texten kring planerade insatser syns det dock inte lika tydligt att man bygger på elevens starka sidor som de svaga.

Lärmiljön lyfts i några fall och då beskrivs det som enskilt stöd, stöd i mindre grupp, placering i klassrum eller kompensatoriskt hjälpmedel. Problematiseringen av personalens kompetens förekommer inte mer än att extra stöd av specialpedagog eller annan resursperson stöder elevens arbete. De åtgärdsprogram som vi analyserat fokuseras på individens problem. Myck-

et av åtgärderna handlar om individens ytterligare träning i specifika ämnen, men även ”närvaro”, ”be om hjälp med arbete” samt ”komma igång med arbete”.

Det är vanligt att förklara elevers svårigheter som brister och egenskaper, vilket innebär att det ofta är individriktade insatser som står i fokus. Insatser bör utgå från en analys av undervisningen och elevens hela skolsituation. Skolsvårigheter kan bero på eller förstärkas av faktorer som arbetssätt, organisation, attityder och förväntningar.

Att tänka vidare kring

- Vikten av att fånga upp behoven *och* sätta in insatser
- Utveckla arbetet med åtgärdsprogram (bygga på elevens starka sidor, utgå från elevens hela skolsituation, använda lättillgängligt språk etc.)
- Använda Skolverkets analyschema i utvecklingen av åtgärdsprogram
- Aktualisera och revidera skolans elevhälsoplan

Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen och utvecklingssamtalet

I kartläggningen har vi tagit fram fem slumpvis utvalda individuella utvecklingsplaner (IUP) med skriftliga omdömen från de klasser vi besökt, totalt 65 individuella utvecklingsplaner. I Falkenberg har alla elever en digital IUP i verktyget Unikum. Den digitala IUP:n ska vara ett levande material i och med att elever, föräldrar och lärare kan logga in och läsa/skriva när som helst. I intervjuerna framkommer att elever, föräldrar och lärare går in i verktyget endast sporadiskt och mest inför utvecklingssamtal. Lärarna verkar lägga in ny information i IUPn två gånger per år, inför utvecklingssamtalen. Tanken är att det ska ske kontinuerligt.

Den individuella utvecklingsplanen innehåller följande rubriker/delar: Min personliga utveckling, Min kunskapsutveckling, Skriftliga omdömen, Mål och Samtalet (utvecklingssamtalet). I kartläggningen har vi särskilt belyst de skriftliga omdömena, som är en del av IUPn.

Det är viktigt att formulera sig i IUP:n så enkelt att även barnen kan läsa och förstå. De granskade dokumenten har ett enkelt och lättläst språk.

Skolverket har utvärderat hur skolorna tillämpar bestämmelserna av IUP och skriftliga omdömen. Denna undersökning visar samma resultat, som vi kan se i vår kartläggning. Det finns brister, men överlag visas bilden att det pågår ett dynamiskt utvecklingsarbete kring utformningen av de skriftliga omdömena. Många lärare uttrycker i intervjuerna att det är en process att skriva omdömen om eleven, men alla tror att det kommer att bli bra med tiden. Lärare tycker att det är lättare att följa elevens utveckling, det är ett samlat dokument och ett bra verktyg. Några skolor arbetar med bedömningsmatriser, vilket är ett stöd vid de skriftliga omdömena.

I de granskade dokumenten skriver i stort sett alla lärare om aktuell planering utifrån strävansmål, samt en nulägesbeskrivning av elevens kunskaper i förhållande till den aktuella planeringen. Lärare skriver vad eleven kan, men mer sällan vad eleven behöver utveckla vidare.

Eleverna, som intervjuades vid våra skolbesök, var tämligen ovetande om mål och bedömning och vilka kunskaper som ska bedömas. Lärarna hade mer tilltro till elevers och föräldrars kun-

skaper om mål och bedömning, men sa också att de kanske inte alltid förstår. Frågan är hur mycket rektor och lärare kommunicerar mål och bedömning med elever och föräldrar och på vilket sätt.

I de granskade dokumenten skriver i stort sett alla lärare om aktuell planering utifrån strävansmål, samt en nulägesbeskrivning av elevens kunskaper i förhållande till den aktuella planeringen. Lärare skriver vad eleven kan, men mer sällan vad eleven behöver utveckla vidare.

I alla de planer vi granskat framkommer att samtliga elever får omdömen i alla ämnen. Omdömena ska vara formativa, för att stimulera elevens fortsatta lärande. När omdömen används för att kontrollera hur långt eleven kommit kallas detta för en summativ bedömning. Det finns en fara i att se för mycket till uppnåendemålen i den årskurs som eleven går i. En elev som uppnått alla uppnåendemål för årskurs fem har ju ändå mycket kvar att lära. Därmed är det viktigt att pedagogen planerar utifrån strävansmålen, och inte uppnåendemålen, för varje enskild elev och skriver formativa omdömen.

Formativ bedömning kan identifiera elevens behov av hjälp och stöd i lärandet, inventera elevens förkunskaper/förståelse för att kunna planera undervisningen, vägleda elever i utvecklingen av effektiva inlärnings- och tankestrategier och motivera elever i skolarbetet.

Processen, från lokal pedagogisk planering till formulering av den framåtsyftande delen av den individuella utvecklingsplanen, måste kommuniceras lärare i mellan, med rektor, med elever och med föräldrar. En rektor framhåller att det är en ledningsfråga att utveckla arbetet med den individuella utvecklingsplanen och skriftliga omdömen.

Eleverna, som intervjuades vid våra skolbesök, var tämligen ovetande om mål och bedömning och vilka kunskaper som ska bedömas. Lärarna hade mer tilltro till elevers och föräldrars kunskaper om mål och bedömning, men sa också att de kanske inte alltid förstår. Frågan är hur mycket rektor och lärare kommunicerar mål och bedömning med elever och föräldrar och på vilket sätt.

Eleverna

På frågan om eleverna upplever att deras föräldrar har en bättre inblick i sina barns skolgång svarar de flesta att föräldrarna läser och hänger med mer nu än förr. Mest tittar föräldrarna i IUPn inför utvecklingssamtalen, men ibland även när det kommer meddelanden i mail-boxen. Några elever uppger att de aldrig kollar i sin IUP på grund av att de förlorat sitt lösenord.

Det varierar hur eleverna tycker att de och deras föräldrar får kännedom om de nationella målen, men de flesta nämner att det är i samband med den digitala IUPn. Eleverna tycker att det verkar som att föräldrarna förstår målen och i annat fall förklarar lärarna bra vid utvecklingssamtalen.

Ungefär hälften av de intervjuade eleverna anser att det är lättare att följa sin kunskapsutveckling med hjälp av den digitala IUPn, men de talar även om att de inte går in och kollar särskilt ofta. Den andra hälften uppger att de aldrig kollar; de uppger att de helt enkelt inte går in och kollar och någon speciell anledning nämns inte, förutom att några förlorat sina lösenord.

Pedagogerna

Pedagogerna informerar sina elever om de nationella målen på skolväggar, muntligt vid genomgångar och inför och vid utvecklingssamtalen. Många pedagoger säger att särskilt te-
marbeten inleds med att de talar om målen och vad eleverna ska kunna.

Det är främst vid utvecklingssamtalen, men även vid föräldramöten och i informationsbrev som föräldrarna blir informerade om vilka nationella mål som är aktuella.

Några ord om IUP från pedagoger:

Vi måste beskriva/visa vad skolan arbetar med och visa på kursplaner för att få upp intresset för IUP. Jag tror att föräldrar har kännedom om nationella mål, men har svårt att förstå dem. Skolan måste marknadsföra detta på ett bättre sätt.

IUP är ett verktyg som måste kommuniceras och upprätthållas. Det är viktigt att det är en seriös och långsiktig satsning, många gånger blir verktyg en fluga, vilket gör att man inte riktigt tror på verktygets hållbarhet.

Rektorer

Både rektorer och pedagoger är eniga om att det är lättare att följa elevens utveckling med hjälp av den digitala IUPn.

En rektor berättar att hon ber sina pedagoger att ta med den IUP de är mest nöjda med till medarbetarsamtalet. Genom denna metod kan oerhört mycket fångas upp.

Kunskapsutveckling

Det finns ingen fråga som så många svarar ett snabbt ”vet ej” på som på frågan om kunskapsutvecklingen har förbättrats i och med införandet av IUP med skriftliga omdömen. Antingen får man gå in och granska statistik långt bakåt i tiden eller så får man förlita sig på vad en rektor säger:

Det har aldrig varit så tydligt som nu var eleven är på väg. IUPn leder till att antalet åtgärdsprogram ökar och vi blir bättre på att möta behoven i tid. Detta leder till bättre kunskapsutveckling.

De flesta pedagogerna säger att de hade samma koll på elevens utveckling tidigare också, men att det som är själva vinsten är tydligheten, gentemot både dem själva, eleven och föräldrarna.

Bedömning

Vi frågade eleverna om de trodde att alla pedagoger, som de har i något eller några ämnen, är involverade i bedömningen av elevens skolgång. Här uppgav alla att de trodde att det var så, med undantag för slöjd- och idrottslärarna i vissa fall.

På frågan om hur eleverna är medvetna om vilka kunskaper som ska bedömas svarar många att de antingen inte vet eller att det ges viss information inför nationella prov. Annars verkar det vanligast sätter vara att förlita sig till att följa vad läraren säger att de ska göra.

Om eleverna ser en tydlig koppling mellan vad de gör, målen i undervisningen och vad som bedöms var för många elever en svår fråga att besvara. De flesta sa att det hängde ihop, eller att de trodde att det hängde ihop. När vissa elever väl började resonera kunde det låta så här:

Jag tror det hänger ihop, men jag är inte helt hundra, men om det inte skulle hänga ihop skulle man nog inte kunna svara på de nationella proven... så kanske hänger det ihop lite i alla fall.

Femton av arton elever tycker att de är delaktiga i bedömningen av sin egen utvecklingsprocess och att det i de flesta fallen rör sig om att läraren har skrivit ett förslag i IUPn inför eller under utvecklingssamtalet och att eleven får hålla med eller inte, lägga till eller kanske dra ifrån.

Det varierar ifall skolorna har gemensamma bedömningskriterier. De som har arbetat med bedömningsmatriser under en tid börjar nu prova dessa i skarpt läge och tanken är att matriserna ska implementeras i den digitala IUPn.

På frågan om samtliga pedagoger är involverade i bedömningen för en elev svarar nästan alla pedagoger, specialpedagoger och rektorer ”ja” och de tillägger att detta sker i arbetslag eller i elevhälsan och i synnerhet med hjälp av den digitala IUP:n.

Pedagoger, specialpedagoger och rektorer anser att elever tränas i att beskriva och bedöma sin kunskapsutveckling, i viss mån. Exempel på detta är att man skattar sig själv inför nationella prov, utvecklingssamtalet och i vissa läromedel.

Huruvida eleven är medveten om vilka kunskaper och kunskapskvaliteter som ska bedömas får vi svar som att det kan ses i IUP och i bedömningsmatriserna. Om man har konkretiserat den pedagogiska planeringen, och här berättat hur saker och ting ska bedömas, så blir eleven lättare medveten om vad som ska bedömas; det är en diskussion som pågår i vissa skolor och är ett förbättringsområde.

Ett antal lärare säger att det är ungefär nu, från femte klass, som eleven kan vara medveten om vad som ska bedömas. Hade vi gjort den här kartläggningen utifrån årskurs 6-9 tror många pedagoger att fler elever hade uppgett att hade varit medvetna om vilka kunskaper som ska bedömas samt att tillgången på datorer är större i de årskurserna, och då ökar möjligheten att kontinuerligt använda den digitala IUPn.

Utvecklingssamtalet

Eleverna

Alla elever tycker att deras föräldrar får en tydlig information om dem vid utvecklingssamtalet. Eleverna håller också med om att utvecklingssamtalet blir en plan för de fortsatta studierna.

Pedagogerna

Pedagogerna och rektorerna håller med om att föräldrarna får en tydlig information, men det skiljer sig åt på skolorna huruvida man skriver om den sociala utvecklingen eller inte. På vissa skolor skriver man inte om den sociala biten alls på grund av att den kan vara svår att formulera, utan man tar den bara muntligt. På andra skolor säger man att den sociala ska med, men det är viktigt att man formulerar sig korrekt. Ett par pedagoger tycker att föräldrarna får en tydlig information men att det tar allt för mycket tid; de anser att verktyget Unikum måste bli lättare.

Samtliga pedagoger instämmer i att utvecklingssamtalet leder till en fortsatt plan för elevens utveckling. En pedagog säger att det är eleven och pedagogen som styr samtalet och en peda-

gog framhåller det svåra i att alltid få samtalet till ett trepartssamtal. Hon säger: "Man försöker få det till att alla får en tredjedel av tiden, men det blir inte så i hundra procent av fallen. Eleven blir gärna den som lyssnar. Det bästa är om eleven är förberedd genom t.ex. genomgång av IUP före samtalet".

Specialpedagogerna

Två specialpedagoger håller inte med om att utvecklingssamtalet ger en tydlig information om elevernas kunskaper och hur de mår. Den ena menar att klasslärare är alltför ovana att leda ett vuxensamtal. Hon menar att de är osäkra i rollen, inte rustade och att de har en överslätande attityd. Den andra specialpedagogen är inne på samma spår och säger:

Ibland blir det lite väl inlindat, så att det inte blir tydligt. Man är tydlig med information om att man inte når målen, men informerar inte var det fallerar.

Att tänka vidare kring

- Läroplanens strävansmål synliggörs i den individuella utvecklingsplanen och leder till ökad tydlighet kring elevens arbete i skolan. Eleverna känner sig delaktiga i bedömningen av sin egen utvecklingsprocess. Frågan är hur det formativa omdömet kan utvecklas ännu mer?

Förbättringsområden enligt respondenterna

Till samtliga respondenter ställde vi frågan: "Vad i skolan tycker du kan förbättras för att eleverna ska ha större möjlighet att nå de nationella målen eller få högre resultat."

Eleverna

Eleverna inledde nästan alltid med att de tyckte att allt var bra, men efter stunds betänketid kom det fram lite förslag om möjliga förbättringsområden: färre elever i gruppen för att kunna få mer hjälp, bättre disciplin, renovering av skolan, inte äta i klassrummet utan i matsal, arbeta mer själv, jobba intensivt på lektionerna – alltid, ännu mer läxor, bra lärare så att man får hjälp, få reda på MVG-frågorna tidigare och att det är bättre med 4-5:a än 3-5:a.

Pedagogerna

Det främsta förbättringsområdet pedagogerna för fram handlar organisation kring gruppstorlek och grupp sammansättning. Klasserna får inte vara för stora och de vill ha större möjlighet att göra mer nivågrupperingar och olika konstellationer, möjligheter att dela in i halvklass och strukturera om i grupper. Några pedagoger anser att det bästa är att gå tillbaka till åldershomogena grupper, något som några skolor redan har genomfört. Att slå ihop 0-1:or anser någon vara rimligt, men i övrigt är det många som önskar just det åldershomogena.

Nästa förbättringsområde pedagogerna tar upp kretsar kring barn i behov av särskilt stöd. De anser att vi måste bli bättre på att tidigt upptäcka barn i behov av stöd. Att det krävs fler specialpedagoger i organisationen än i dag är de flesta också eniga om. Några anser att resurserna är för låga idag:

...om det exempelvis inte går bra för en elev under en termin så görs ett åtgärdsprogram, men det finns ingen hjälp att få för pengarna är slut.

Pedagogerna tycker vidare att det behövs mer personal vid fler tillfällen, fler vuxna i skolan, exempelvis lästräningshjälp.

Övriga förbättringsområden som kommit fram vid våra intervjuer med pedagogerna är större tydlighet kring målen, samarbete med hemmet, studiehandledning på modersmålet, fler datorer, att respekten i skolan och samhället bör förbättras, att pedagogerna får utvecklas pedagogiskt och ges möjlighet till pedagogiska diskussioner vilket är viktigt för både motivation och arbetsglädjen.

Specialpedagogerna

Specialpedagogerna är också inne på att frigöra resurser, att tillgången till fria resurser inte ska vara bundna till en klass. De önskar också friare grupperingar utifrån elevernas behov, att personal inom skolan får möjlighet att förbättra sina kunskaper kring hur man möter olikheter. Specialpedagogerna anser också att pedagogerna borde ha större tilltro till metoder fullt ut, att de vågar tro på det som fungerar och förlita sig på sig själva och vara mer systematiska. Att gruppstorleken inte överstiger 20 elever och att den fysiska miljön är trivsamt, ordnad och strukturerad är ytterligare förbättringsområden enligt specialpedagogerna.

Rektorer

Vi kan bli bättre på att

- förbereda mer för nationella prov
- utveckla pedagogiken i matematik
- upplysa eleverna om målen
- jobba mer med läsning
- utgå ännu mer från kurs- och läroplan och möta eleven där den är
- låta lärare få utvecklas
- skapa fler flexibla lärmiljöer
- arbeta mer inkluderande
- ge studiehandledning på modersmålet i tillräcklig utsträckning
- använda mer kompensatoriska hjälpmedel
- öka vuxentätheten
- ändra om i klassrummen
- arbeta mer varierat ute i klassrummen
- bilda läsgrupper och mattegrupper
- hitta nya digitala lärformer
- ha mer utepedagogik
- hitta nya vägar och sätt för att möta de som behöver det lilla
- koppla lärmiljöer och bemötande till lönekriterierna
- höja elevernas inflytande över den egna skoldagen
- använda ex. matematikutvecklare
- synliggöra förväntningar vad eleverna har rätt att lära sig
- skapa en modern skola full av tekniska hjälpmedel

Slutord

Det pågår mycket positivt arbete i Falkenbergs skolor. I varje kapitel under rubriken ”Att tänka vidare på” har vi lyft fram framgångsrika arbetssätt och miljöer samt områden som kan utvecklas. För att våra elever ska nå de nationella målen i alla ämnena och få förutsättningar att nå höga resultat är det viktigt att alla nivåer i organisationen enas kring några av utvecklingsområdena och tillsammans arbetar mot samma mål.

Referenser

- Haninge kommun (2006), *Det behövs en synvända! Stödet till barn och elever som riskerar att inte nå målen.*
- Jönsson, Anders (2010), *Lärande bedömning.*
- Skolverket (2009), *Rektors arbete med IUP – stöd för analys av utvecklingsbehov.*
- Skolinspektionen (2009), *Vi vässar pennan – skolinspektionen med fokus på kunskap och kvalitet.*
- Skolverket (2009), *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer.*
- Sveriges kommuner och landsting (2010), *Öppna jämförelser Grundskola 2010.*
- Skolverket (2008), *Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen.*
- Linköpings Universitet (2009) Helene Elvstrand, *Delaktighet i skolans arbete.*

Öppna frågor elev

1. Hur arbetar ni för att du ska lyckas nå de nationella målen?
2. Har ni olika pedagoger i olika ämnen?
3. Hur lägger ni upp er planering?
4. Hur jobbar pedagogerna med bedömning? Vilket stöd behöver du?
5. På vilket sätt är du medveten om vilka kunskaper som ska bedömas?
6. Har dina föräldrar en bättre inblick i din studiegång i och med individuell utvecklingsplan (IUP)?
7. På vilket sätt får du och dina föräldrar kännedom om de nationella proven? Förstår ni?
8. Tycker du att det är lättare att följa din utveckling med hjälp av IUP?
9. Reflekterar du över ditt eget lärande?
10. Tror du att alla pedagoger är involverade i bedömningen av din skolgång?
11. Anser du att skolan kan möta alla elever? Hur används specialpedagogen?
12. Vad i skolan tycker kan förbättras för att eleverna ska ha större möjlighet att nå de nationella målen eller få högre resultat?
13. Vet du vad din rektor heter?
14. Tar läraren hänsyn till dina intressen i undervisningen?
15. Får ni elever arbeta olika beroende hur ni lär?
16. Ser du en tydlig koppling mellan vad du gör, målen i undervisningen och vad du blir bedömd på?
17. Är du delaktig i bedömningen av din egen utvecklingsprocess?
18. Tränas du i det dagliga arbetet att reflektera över ditt eget lärande?
19. Får dina föräldrar vid utvecklingssamtalet en tydlig information om dina kunskaper och hur du mår?
20. Är utvecklingssamtalet ett samtal mellan lärare, dig och dina föräldrar som blir en plan för dina studier?

Öppna frågor pedagog

1. Hur arbetar du för att eleverna ska lyckas nå de nationella målen?
2. Har du möjlighet att sprida din kompetens och erfarenhet?
3. Har du möjlighet att auskultera hos kollegor?
4. Har du formell kompetens i alla ämnen som du undervisar?
5. Hur lägger du upp elevens planering
6. Hur jobbar du med bedömning?
7. Finns det gemensamma bedömningskriterier på skolan?
8. På vilket sätt är eleverna medvetna om vilka kunskaper som ska bedömas?
9. Har föräldrarna bättre inblick i elevens studiegång i och med individuella utvecklingsplanen (IUP)?
10. På vilket sätt får elever och föräldrar kännedom om de nationella målen? Förstår de?
11. Tycker du att det är lättare att följa elevens utveckling med hjälp av IUP?
12. Har kunskapsutvecklingen förbättrats i och med IUP?
13. Reflekterar du över ditt eget lärande?
14. Är samtliga pedagoger involverade i bedömningen för en elev?
15. Vilket pedagogiskt ledarskap anser du behövs för att klara ditt uppdrag?
16. Anser du att du kan möta alla elever? Hur gör du? Tar du hjälp av specialpedagog?
17. Vad i skolan tycker du kan förbättras för att eleverna ska ha större möjlighet att nå de nationella målen eller få högre resultat?
18. Tar du hänsyn till elevens intressen i undervisningen?
19. Får elever arbeta olika beroende hur de lär?
20. Ser eleven en tydlig koppling mellan vad han gör, målen med undervisningen och vad han blir bedömd på?

21. Är eleven delaktig i bedömningen av sin egen utvecklingsprocess?
22. Tränas eleven i det dagliga arbetet att reflektera över sitt lärande?
omedvetna
23. Tränas eleven i det dagliga arbetet att beskriva och bedöma sin kunskapsutveckling?
Utvärdering i slutet på veckan
24. Är eleven medveten om vilka kunskaper och kunskapskvaliteter som ska bedömas?
25. Får föräldrar vid utvecklingssamtalet en tydlig information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling?
26. Är utvecklingssamtalet ett samtal mellan dig, eleven och förälder som blir en plan för elevens studier?

Öppna frågor specialpedagog

1. Hur arbetar du för att eleverna ska lyckas nå de nationella målen?
2. Hur arbetar du med barn i behov av särskilt stöd på skolan? Vad kan förbättras?
3. Deltar du i någon samverkan med andra specialpedagoger?
4. Har du möjlighet att sprida din kompetens och erfarenhet?
5. Hur lägger du upp elevens planering?
6. Hur jobbar du med bedömning?
7. Finns det gemensamma bedömningskriterier på skolan?
8. På vilket sätt är eleverna medvetna om vilka kunskaper som ska bedömas?
9. Har föräldrarna bättre inblick i elevens studiegång i och med individuell utvecklingsplan (IUP)?
10. På vilket sätt får elever och föräldrar kännedom om de nationella målen? Förstår de?
11. Tycker du att det är lättare att följa elevens utveckling med hjälp av IUP?
12. Har kunskapsutvecklingen förbättrats i och med IUP?
13. Reflekterar du över ditt eget lärande?
15. Vilket pedagogiskt ledarskap anser du behövs för att klara ditt uppdrag?
14. Är samtliga pedagoger involverade i bedömningen för en elev?
16. Arbetar du i klassen eller i egna smågrupper?

Öppna frågor rektor

1. Hur arbetar dina pedagoger för att eleverna ska lyckas nå de nationella målen?
2. Har de möjlighet att sprida sin kompetens och erfarenhet?
3. Har dina pedagoger möjlighet att auskultera hos kolleger? Har du det själv?
4. Har dina pedagoger formell kompetens att undervisa i alla sina ämnen?
5. Hur lägger pedagogerna upp elevens planering? Eventuella exempel
6. Hur jobbar pedagogerna med bedömning? Vilket stöd ger du?
7. Finns det gemensamma bedömningskriterier på skolan?
8. På vilket sätt är eleverna medvetna om vilka kunskaper som ska bedömas?
9. Har föräldrarna en bättre inblick i elevens studiegång i och med individuell utvecklingsplan (IUP)?
10. På vilket sätt får elever och föräldrar kännedom om de nationella målen? Förstår de?
11. Tycker du att det är lättare att följa elevens utveckling med hjälp av IUPn?
12. Har kunskapsutvecklingen förbättrats i och med IUPn?
13. Reflekterar du över ditt eget lärande?
14. Är samtliga pedagoger involverade kring bedömning/situationen för en elev?
15. Vilket pedagogiskt ledarskap anser du behövs för att pedagogen ska klara sitt uppdrag?
16. Anser du att skolan kan möta både *alla* elever? Hur används specialpedagoger eller likn.?
17. Vad i skolan tycker du kan förbättras för att eleverna ska ha större möjligheter att nå de nationella målen eller få högre resultat?
18. Tar läraren hänsyn till elevens intresse i undervisningen?
19. Får elever arbeta olika utifrån hur de lär?
20. Ser eleven en tydlig koppling mellan han gör, målen med undervisningen och vad han blir bedömd på?
21. Är eleven delaktig i bedömningen av sin egen utvecklingsprocess?

22. Tränas eleven i det dagliga arbetet att reflektera över sitt eget lärande?
23. Tränas eleven i det dagliga arbetet att beskriva och bedöma sin egen kunskapsutveckling?
24. Är eleven medveten om vilka kunskaper och kunskapsutveckling som ska bedömas?
25. Får föräldern vid utvecklingssamtalet en tydlig information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling?
26. Är utvecklingssamtalet ett samtal mellan elev, förälder, lärare som blir en plan för elevens studier?

Matris för åtgärdsprogram

Bilaga 5

Bakgrundsdata:	Datum:
Skola:	
Skolår: 5	Genomförd av:

Problem- och målformulering	Stämmer helt	Stämmer delvis	Stämmer mindre	Stämmer inte alls
Det finns en systematisk utredning				
Det finns en pedagogisk utredning				
Det finns en psykologisk utredning				
Det finns en social utredning				
Det finns en medicinsk utredning				
Det finns problembeskrivning på individnivå				
Det finns problembeskrivning på gruppnivå				
Det finns problembeskrivning på organisationsnivå				
Lärandemiljön problematiseras				
Elevers starka sidor lyfts fram				
Elevers svaga sidor lyfts fram				
Det finns kortsiktiga mål				
Det finns långsiktiga mål				
Målen kopplade till styrdokument				
Målen är utvärderingsbara				
Problemen handlar om socioemotionella svårigheter				
Problemen handlar om läs- och skrivsvårigheter				
Problemen handlar om koncentrationssvårigheter				
Problemen handlar om inlärningssvårigheter				
Problemen handlar om tal-/ språk-/ kommunikationshinder				
Problemen handlar om fysisk funktionsnedsättning				
Problemen handlar om matematiksvårigheter				
Problemen handlar om övriga ämnen				

Bilaga 5

Åtgärdsinriktning	Ja	Nej
Åtgärder finns på individnivå		
Åtgärder på gruppnivå?		
Finns åtgärder på organisationsnivå		
Är åtgärderna inriktade mot skolans ämnen?		
Är åtgärderna riktade mot sociala relationer?		
Är åtgärderna integrerande?		
Är åtgärderna särskiljande?		
Är åtgärderna färdighetsträning?		
Är åtgärden förändringar i den ordinarie miljön?		
Är åtgärden hot om sanktioner?		
Gör skolan åtaganden?		
Gör eleven åtaganden?		
Gör föräldrarna åtaganden?		
Uppföljning och utvärdering	Ja	Nej
Följs åtgärderna upp inom en månad?		
Följs åtgärderna upp inom tre till sex månader?		
Sker uppföljningen vid utvecklingssamtal?		
Sker uppföljningen genom mätning/bedömning av måluppfyllelsen?		
Sker uppföljningen i form av samtal?		
Elev- och föräldramedverkan	Ja	Nej
Har eleven deltagit i framtagandet?		
Har föräldrarna deltagit i framtagandet?		
Är programmet underskrivet av elev?		
Är programmet underskrivet av föräldrar?		
Är programmet underskrivet av rektor?		
Har programmet delgivits föräldrarna?		
Är programmet skrivet på ett tillgängligt språk?		

Bakgrundsdata:	Datum:
Skola	
Skolår 5	Genomförd av:

Uppföljning och dokumentation	Stämmer helt	Stämmer delvis	Stämmer inte	Stämmer inte alls
Det finns skriftliga omdömen i alla ämnen				
Det finns dokumenterade bedömningar utifrån en lokal pedagogisk planering som visar på elevens kunskapsutveckling mot de nationella målen				
Det finns gemensamma rutiner och former för att systematiskt dokumentera elevens kunskapsutveckling och lärande				
Det används ett gemensamt och sakligt språk i dokumentationen				
Kontinuerliga samtal förs med eleven kring elevens lärande				
IUP'n är elektronisk				
En elektronisk IUP hålls mer "levande", vårdnadshavare och elever är mer delaktiga				
Analys och bedömning				
Bedömningen är formativ				
Eleverna är delaktiga i bedömningen				
Eleverna tränas i att beskriva och bedöma sin kunskapsutveckling				
Det främsta syftet med bedömningen är att bidra till elevens utveckling				
Det finns en summering av de kunskaper och förmågor, som eleven behöver utveckla				
De skriftliga omdömena ger elev och vårdnadshavare en tydlig beskrivning om elevens kunskaper i relation till de nationella målen och lyfter fram elevens utvecklingsmöjligheter				